

Exam. Code : 103206

Subject Code : 1183

B.A./B.Sc. 6th Semester

HISTORY (History of the Punjab (1799–1966))

Time Allowed—3 Hours] [Maximum Marks—100

Note :- (1) **Section-A** : Attempt any **EIGHT** questions.
Answer to each question in about **50** words.
Each question carries **2** marks.

(2) **Section-B** : Attempt any **SIX** questions by
selecting at least **ONE** question from each
unit. Each question carries **14** marks.

SECTION-A

1. Answer any **eight** questions from the following :

(i) Write a note on conquest of Multan.

(ii) What do you know about Kankut system ?

(iii) How did Ranjit Singh modernise the army ?

(iv) Why were Sikhs defeated in the second Anglo
Sikh War ?

(v) What was the Shudhi movement ?

(vi) What were the main reasons to start the Swadeshi
Movement ?

(vii) What were the main demands of Central Sikh League ?

(viii) What was the Lahore Resolution ?

(ix) What do you know about S.R. Dass Commission ?

2×8=16

SECTION-B

UNIT-I

2. Give a brief account of the major battles fought by Maharaja Ranjit Singh.
3. Discuss the central, provincial and local administrations of Maharaja Ranjit Singh.

UNIT-II

4. Write in detail the causes and consequences of first Anglo Sikh War.
5. Discuss the origin, growth and programme of Singh Sabha Movement.

UNIT-III

6. Describe the role of Punjab in the Non-Cooperation Movement.
7. Trace the origin and growth of Gurdwara Reform Movement (1920-25).

UNIT-IV

8. What were the main recommendations of the Cabinet Mission Plan ? Why it failed ?
9. Analyse the main impacts of partition on the people of Punjab. 6×14=84

(Punjabi Version)

- ਨੋਟ :- (1) **ਭਾਗ-ੳ** : ਕੋਈ ਅੱਠ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਲਗਭਗ 50 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਉ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 2 ਅੰਕ ਹਨ।
- (2) **ਭਾਗ-ਅ** : ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਛੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 14 ਅੰਕ ਹਨ।

ਭਾਗ—ੳ

1. ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਅੱਠ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦਿਉ :
- (i) ਮੁਲਤਾਨ ਦੀ ਜਿੱਤ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
- (ii) ਕਨਕੁੱਟ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ?
- (iii) ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਫੌਜ ਦਾ ਆਧੁਨਿਕੀਕਰਨ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ ?
- (iv) ਦੂਜੇ ਐਂਗਲੋ-ਸਿੱਖ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਹਾਰ ਕਿਉਂ ਹੋਈ ?

- (v) ਸੁੱਧੀ ਅੰਦੋਲਨ ਕੀ ਸੀ ?
- (vi) ਸਵਦੇਸ਼ੀ ਅੰਦੋਲਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਕੀ ਸਨ ?
- (vii) ਕੇਂਦਰੀ ਸਿੱਖ ਲੀਗ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਮੰਗਾਂ ਕੀ ਸਨ ?
- (viii) ਲਾਹੌਰ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕੀ ਸੀ ?
- (ix) ਐਸ. ਆਰ. ਦਾਸ ਆਯੋਗ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ?

2×8=16

ਭਾਗ-ਅ

ਯੂਨਿਟ-I

- ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਲੜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਮੁੱਖ ਲੜਾਈਆਂ ਦਾ ਸੰਖਿਪਤ ਵਿਵਰਣ ਦਿਉ।
- ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ, ਪ੍ਰਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-II

- ਪਹਿਲੇ ਐਂਗਲੋ-ਸਿੱਖ ਯੁੱਧ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਅਤੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ।
- ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਉੱਤਪਤੀ, ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-III

- ਅਸਹਿਯੋਗ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।

7. ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੁਧਾਰ ਅੰਦੋਲਨ (1920-25) ਦੀ ਉੱਤਪਤੀ ਅਤੇ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਕੈਬਨਿਟ ਮਿਸ਼ਨ ਪਲਾਨ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਕੀ ਸਨ ? ਇਹ ਅਸਫਲ ਕਿਉਂ ਹੋਇਆ ?
9. ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਵੰਡ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੋ।
- 6×14=84

(Hindi Version)

- ਨੋਟ :- (1) **भाग-क** : कोई आठ प्रश्न करें। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर लगभग 50 शब्दों में दें। प्रत्येक प्रश्न के 2 अंक हैं।
- (2) **भाग-ख** : प्रत्येक यूनिट में से कम से कम एक प्रश्न का चयन करते हुए कोई छः प्रश्न करें। प्रत्येक प्रश्न के 14 अंक हैं।

भाग-क

1. निम्नलिखित में से किन्हीं आठ प्रश्नों का उत्तर दें :
- (i) मुल्तान की विजय पर एक नोट लिखें।
- (ii) कनकुट प्रणाली के बारे में आप क्या जानते हैं ?
- (iii) रणजीत सिंह ने सेना का आधुनिकीकरण कैसे किया ?
- (iv) दूसरे एंग्लो सिख युद्ध में सिखों की हार क्यों हुई ?

- (v) शुद्धि आंदोलन क्या था ?
- (vi) स्वदेशी आंदोलन शुरू करने के मुख्य कारण क्या थे ?
- (vii) केंद्रीय सिख लीग की मुख्य मांगें क्या थीं ?
- (viii) लाहौर प्रस्ताव क्या था ?
- (ix) एस. आर. दास आयोग के बारे में आप क्या जानते हैं ?

2×8=16

भाग-ख

यूनिट-I

2. महाराजा रणजीत सिंह द्वारा लड़ी गई प्रमुख लड़ाइयों का संक्षिप्त विवरण दें।
3. महाराजा रणजीत सिंह के केंद्रीय, प्रांतीय और स्थानीय प्रशासन पर चर्चा करें।

यूनिट-II

4. पहले एंग्लो सिख युद्ध के कारणों और परिणामों को विस्तार से लिखें।
5. सिंह सभा आंदोलन की उत्पत्ति, वृद्धि और कार्यक्रम पर चर्चा करें।

यूनिट-III

6. असहयोग आंदोलन में पंजाब की भूमिका का वर्णन करें।
7. गुरुद्वारा सुधार आंदोलन (1920-25) की उत्पत्ति और वृद्धि को स्पष्ट करें।

यूनिट-IV

8. कैबिनेट मिशन योजना की मुख्य सिफारिशें क्या थीं ? यह असफल क्यों हुआ ?
9. पंजाब के लोगों पर विभाजन के मुख्य प्रभावों का विश्लेषण करें ।

6×14=84